

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain muuttamisesta (HE 112/2021 vp)

Eduskunnan hallintovaliokunta on saanut professori Janne Salmiselta lausunnon yllä mainitusta hallituksen esityksestä. Professori Salminen käsittelee lausunnossaan sitä, sovelletaanko perustuslain 125 §:n 2 momentissa säädettyjä yleisiä nimitysperusteita siviilikriisinhallintalaissa (1287/2004) tarkoitettuihin muihin julkisoikeudellisiin palvelussuhteisiin.

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä asiantuntijalausuntoa professori Salmisen lausunnosta. Sisäministeriö lausuu asiassa seuraavaa.

Perustuslain 125 §:n 2 momentin mukaan yleiset nimitysperusteet julkisiin virkoihin ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto. Käsillä olevan hallituksen esityksen perusteluissa kiinnitetään huomiota siihen, että siviilikriisinhallintalain säätämiseen johtaneessa alkuperäisessä hallituksen esityksessä (HE 206/2004 vp) ei perusteltu siinä omaksuttua näkemystä, jonka mukaan perustuslain mukaiset nimitysperusteet julkisiin virkoihin soveltuisivat myös laissa tarkoitettuihin muihin julkisoikeudellisiin palvelussuhteisiin. Edelleen käsillä olevassa esityksessä todetaan, että perustuslain 125 §:n 2 momentin sanamuoto ei tue tällaista tulkintaa eikä perustuslakivaliokunta ole tulkintakäytännössään ottanut kantaa yleisten nimitysperusteiden soveltumisesta tällaisiin palvelussuhteisiin.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin aiemmin valiokunnalle toimittaman lausunnon mukaan kummankin edellä esitetyn tulkinnan tueksi on löydettävissä argumentteja. Oikeuskansleri totesi, ettei perustuslain esitöistä tai muusta tiedossansa olevasta oikeudellisesta tulkinta-aineistosta löydy selvää vastausta sille, miten käsite ”julkiset tehtävät” tulee perustuslain 125 §:n kontekstissa ymmärtää eikä sille, minkä vuoksi pykälän 2 momentti on sanamuotonsa mukaisesti rajattu kattamaan vain ”julkiset virat”. Oikeuskansleri toteaa lopuksi, että perustuslain 74 §:n mukaisesti perustuslaissa säädettyjen yleisten nimitysperusteiden soveltamisalan laajuuden viimekätinen arviointi kuuluu eduskunnan perustuslakivaliokunnan tehtäviin.

Professori Salminen esittää perusteita lähinnä sen tueksi, että perustuslain yleisiä nimitysperusteita sovellettaisiin siviilikriisinhallintalaissa tarkoitettuihin palvelussuhteisiin. Hän kuitenkin toteaa lausunnossaan, että perustuslain säätämiseen johtaneessa hallituksen

esityksessä (HE 1/1999, s. 179-180) ei mitenkään ilmene, miksi sen kahden momentin palvelussuhteita koskevat määreet poikkeavat toisistaan. Edelleen professori Salminen toteaa, että "tässä kyseessä olevista siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain tarkoittamista tai myöskään rauhanturvaajia koskevassa lainsäädännössä tarkoitetuista muista julkisoikeudellisista palvelussuhteista ja perustuslain 125.2 §:n soveltuvuudesta ei ole havaintojeni mukaan perustuslakivaliokunnan käytäntöä. Muista julkisoikeudellisista palvelussuhteista ei myöskään ole mitään olennaista oikeuskirjallisuutta."

Koska perustuslaissa säädettyjen yleisten nimitysperusteiden soveltamisala ei ole selkeä, sisäministeriön mukaan asiasta olisi perusteltua hankkia perustuslakivaliokunnan lausunto.